

Авторські смислові виміри оригінального тексту М. Фуко та його сумнозвісний вирок про "смерть автора"

Потреба знати авторські якості вибраного документа "Vivre avec la philosophie" викликана сенсаційним твердженням особи, що його створила, про "смерть автора". Дослідження за авторськими смисловими параметрами (погляд, голос, тон тощо) власного оригінального тексту М. Фуко спираються, по-перше, на попередньо зібрані відомості про лексико-граматичні якості франкомовного тексту, та, по-друге, на аналіз сценаріїв активності персонажів поряд із якостями вжитих дієслів; загальні результати цих трьох етапів викликали сумніви в якісному авторстві дослідженого тексту.

Ключові слова: авторський голос, погляд, тон тощо; негативний сенс, мовна надмірність, "нездоровий" ритм навіювання, перебільшена абстрактність, некоректна образність.

Потребность понять авторские качества избранного документа "Vivre avec la philosophie" вызвана сенсационным утверждением его творца о "смерти автора". Данный анализ оригинального текста по авторским смысловым параметрам (взгляд, голос, тон и т. д.) опирается на предварительно собранные сведения о лингвистических качествах и сценарии активности персонажей в этой франкоязычной работе. Все три этапа исследования заставляют сомневаться относительно качественного авторства.

Ключевые слова: авторский взгляд, голос, тон и т. д., накопление негативных форм, языковые излишества, "нездоровый" ритм внушения, преувеличенная абстрактность, некорректная образность.

The need for the probing into the original text in French "Vivre avec la philosophie" is connected with the notorious statement of its writer about "the death of the author". The analysis of the text through the author's point of view, voice etc is supported with the previously collected knowledge about its language forms and the individual activity scenarios of the personages. These three stages of the study have suggested some deviated understanding of own writing practices and the mission of being the author on the part of Michel Foucault's.

Key words: author's point of view, voice etc, condensed negative forms, redundancy, reiterations, abnormal rhythm of suggestive pressing, destructive imagery, gash of personal traits into the text.

Постановка проблеми До цього часу ми накопичували досвід вивчення англomовних авторських текстів за їх когнітивно-семантичними вимірами, як-от: авторський голос, погляд, тон, динаміка тощо. Однак у філологічних роботах час від часу спливають згадки про ставлення до авторства тексту, яке загрозово тяжіє не стільки над нашими науковими зусиллями, скільки над вічною гуманістичною цінністю поставати творцем думок в письмовому документі і звертатися до спільноти із людяно притягальним змістом, тобто бути автором тексту. Джерело ставлення до авторства тексту, яке нас занепокоїло, є франкомовна особа. Він проголосив свої погляди в публікаціях рідною мовою, але зробив це дуже гучно, незважаючи ні на мову, ні на культуру. Отже, нам не залишається нічого іншого, як прямо поглянути в текст того, хто нищівно підняв руку над автором письмових творів. Ми поринули аналізувати його оригінальний текст, написаний його рідною мовою, щоби знати, яким автором був він сам, і вже тоді з'ясувати для себе, як ставитися до його заяв.

Аналіз останніх досліджень. В низці наших статей проходить думка про те, що авторство тексту є духовне і матеріальне явище, яке відмічено національно-культурною традицією, яку ми незмінно враховуємо в нашій роботі із текстами, написаними англійською мовою. А тут мова йде про французького філософа та психолога М. Фуко / Michel Foucault, якому належить відоме у всьому світі нище "вбивство автора текстів", яке проголошувалось неодноразово, як усно, так і письмово, в дещо стилістично відмінній формі.

Докладніше за все про це можна прочитати в його роботі "Les Mots et les Choses / Слова та Речі". Там написано про "смерть людини", інакше, що "людина померла" в текстах, чи ще на інший манер, що письмова творчість "виключає присутність людини", яку М. Фуко, як спадкоємець подібних поглядів Ніцше не визнавав належністю текстів як комунікативно-лінгвістичного явища, а відсилав лише до абстрактних положень у філософії ("le livre ("Les Mots et les Choses / Слова та Речі". – Т. М.) qui constante "la mort de l'homme"; "exclut la présence de l'homme – dont Foucault, après Nietzsche, fera la tâche du philosophe" [6, с. 36]).

"Це та книга, у зв'язку із якою вибухнув "структуралістський" скандал. Справа в тому, що Фуко описав деякі формальні чинники, які приховано ("таємно") упорядковують людські знання (в тому разі, коли маються на увазі знання мови, що перебувають у безпосередньому використанні, чи структурно організовані) способом їх певної деформації, а саме: забавляння схожими смислами, що спостерігалось протягом Відродження, використання понять у перебільшеному сенсі,

як в період класицизму, чи повтори певного сенсу, міцно пов'язаного із людським існуванням, чим відрізняється час модернізму. Людина (яку тут не варто плутати із людьми як родом людським) розглядається в такому разі як звичайне мале історичне явище, сповнене певними відомостями (тут у Фуко має місце відображення в протилежному смислі об'єкта та суб'єкта пізнання); людина стає еством, яке вимушене розкривати свою суть в мові, значить їй доводиться себе приховувати через те, що мова бере владу над ним як нова загальноновизнана дієва сила мислення (бо мова визначає все навкруги, все має ознаки смислу, і все є спілкуванням тощо)."

/оригінал/ "C'est le livre par lequel le scandal "structuraliste" arriva. Il s'agit pour Foucault de décrier des déterminations formelles qui organisent secrètement le savoir (qu'il s'agisse de connaître le langage, le vivant ou l'économie) en lui imposant une certaine courbure: jeu des ressemblances pour la Renaissance, redoublement de la représentation pour l'âge classique, répétitions d'un élément anthropologique pour l'époque modern. L' homme" (à ne pas confondre avec les hommes comme espèce vivante) est compris alors comme simple pli historique formé par les savoir (chiasme de l'objet de connaissance), appelé à se défaire, à disparaître devant l'avènement du langage comme nouveau déterminant universel de la pensée (tout est langage, échange de signes, communication, etc.)" [10, с. 22].

На книгу "Les Mots et les Choses / Слова та Речі" також посилаються в зв'язку із герменевтикою, яку Фуко розуміє наступним чином (коли читаєш рядки такого визначення, знов пригадуються відомості із попередньої публікації про власний текст М. Фуко стосовно його властивості приховувати смисли авторської присутності в письмовому документі; тоді цікавість М. Фуко до герменевтики стає особливо зрозумілою. – Т. М.):

"Сукупність знань та вмінь, які дозволяють зробити певні знаки сповненими смислу, а також уможливають проникнення в смисл, який подібні знаки приховують / Ensemble des connaissances et des techniques qui permettent de faire parler les signes et de découvrir leur sens". (Les Mots et les Choses, р. 44). Цей метод стосується всіх гуманітарних дисциплін. Відрізняючись від наочних досліджень в точних науках, така методика спирається на зовнішній вигляд речей та знаходить те, що вони можуть виражати [3, с. 136]

Отже, франкомовний твір "Vivre avec la philosophie" (1983) М. Фуко підлягає когнітивно-семантичному випробовуванню на авторській якості. Нашу дослідницьку незручність – ту, що текст викладений в оригіналі лише французькою, а у нас стає об'єктом аналізу щодо положень, вже перевірених в роботі із англomовними документами –

ми дещо виправдовуємо відомим фактом, що саме із цим твором "Vivre avec la philosophie" [8. р. 60–61] М. Фуко / Michel Foucault виступав перед американськими студентами в Каліфорнійському університеті в Беркелі / Berkeley. Тим самим цей французький філософ та психолог за освітою особисто спрямовував свій зміст назустріч англомовним дискурсивним очікуванням.

Дослідження розгорнулося в широкий і цікавий аналіз, проте достатньо сумний. Декілька його етапів описано в послідовних публікаціях, кожна із яких додає до нашої віри в те, що гуманістична цінність бути автором тексту є вічною та непорушною і здатна вистояти перед насуванням руйнівних поглядів. Спершу ми писали про лексикограматичні якості тексту "Vivre avec la philosophie", які видно в нечуваному накопиченні негативних форм та мовній надмірності через прямі повтори, що в цілому складало враження "нездорового" ритму навіювання та авторитарного тиску із боку людини, яка присвоїла право промовляти своє "ні". Відразу згадувалося, що у Фуко багатий досвід професійного спілкування із психічно проблематичними людьми, що він сам розважно розкривав тему безумства в окремій книзі, більш за те, що він володів ґрунтовними знанням про тексти, написані пацієнтами із нездоровим розумом, про що є відомості в франкомовному словнику-енциклопедії "Психоаналіз" [9; 14, с. 218–227] та інших публікаціях про нього [6; 7; 14].

Після того в тексті нашої цікавості ми досліджували сюжети активності кожного із персонажів у зв'язку із характером вжитих автором дієслів та абстрактних / конкретних іменників. Смісл, зосереджений навколо кожного із персонажів, відкрив таку властивість тексту, як навмисно перекритий канал особистих смислів про самого автора М. Фуко. Було таке враження, що творець вибраного документа уникав бути видним між рядків тексту як жива людина, що володіє багатим життєвим досвідом, який осмислено більш за все, бо знання, випробувані власним існуванням, найбільш достовірні.

Проте у натурального тексту є, і залишається, властивість віддзеркалювати внутрішні смисли із особистісного світу його творця. Однак М. Фуко – перебільшуючи свою владу над текстом стосовно того, що здатний сховатися за змістом і індивідуально залишитися цілковитою таємницею для читача – все одно випірнув на поверхню текстової семантики, лише не природно відверто і прямо, як це гідно дійсного автора, а своїми вадами.

Враженням, яке склав аналіз другого етапу, можна висловити як фуколтианська "смерть автора" починалась із того, що він сам "вбивав" себе як відвертого і щирого автора тексту. Висловлене узагаль-

нення викликає міркування про те, що М. Фуко переслідувало у житті багато непривабливих, з точки зору людських цінностей, особистих стосунків. Таємницю про себе він ретельно зберігав не тільки в текстах, а і в житті, переїжджаючи із одного далекого на інше далеке місце, рідко десь працюючи більш ніж кілька років поспіль. Він полюбляв різко привернути до себе велику увагу, стати в центр подій, але зникав від частих або постійних повсякденних поглядів людей. Щодо сексуальних стосунків, то із цієї теми він теж взявся бути авторитетом, складаючи багатотомну монографію, надрукувавши перший том, який став, за словами Британської енциклопедії, "святою книгою сексуальних меншостей", проте облишивши незавершеним решту змісту, бо помер від септісемії, яку пов'язують зі СНІДом, у 53 роки.

Цілі статті на третьому етапі можна визначити як остаточний аналіз текстової семантики вибраного тексту М. Фуко "Vivre avec la philosophie" [8] за авторськими параметрами, як-от: авторський погляд, голос, тон, дикція, динаміка, авторська позиція та смак.

Виклад основного матеріалу: авторські параметри тексту М. Фуко "Vivre avec la philosophie". Погляд М. Фуко не є гармонійним плином смислу. Цей авторський параметр розпадається на три способи дивитися на свій зміст, які, кожний окремо, показують свої розшарування.

1. В першому плинні погляду М. Фуко ретельно, до подробиць, придивляється до стародавнього тексту; повільно і поступово, в дещо протяжному фольклорному ритмі, вивчає то древнього філософа Платона, то його учня Дені із Сіракуз. Поряд із цим погляд творця французького тексту на певному етапі починає співпадати із платоновим, і це зрозуміло, бо М. Фуко густо перефразує та цитує його роботу. Як тільки погляд творця сучасного французького твору відривається від платонового бачення, то дивиться він на старовинного академіка недобррозичливо, зневажливо та з погордою. На такому тлі, незважаючи на авторитет Платона, простуватий плагіатор Дені із Сіракуз отримує від М. Фуко більш теплі погляди. Ось тут внутрішнє око автора французького тексту зупиняється. Швидкий хлопець, як відчувається із змісту, більш до вподоби творцю сучасного тексту, ніж старий вимогливий Платон. Французький філософ та психолог за освітою неначе бажає обґрунтувати, чому так сталося і починає аналізувати, дуже прихильно для невірного учня, помилку недбайливого та нерозумного Дені, що закінчується цинічним визнанням, що сам Платон виходить винуватим, бо писати не хотів.

2. Із враженням про філософську долю обмеженого в свободі дій амбіційного плагіатора-Дені М. Фуко вже другим плином вдивляється в заявлену тему. Тепер це відбувається із сучасними почуттями та

асоціаціями. Автор дивиться на філософію через деякий семантичний згусток, в якому можна з певними зусиллями розпізнати його власний образ Філософа, який може бути лише ідеалом. Аморфність такої присутності творця французького тексту не бентежить, він вільно з таким змістом обходиться, як із чимось добре знайомим, значить "своїм". Така невизначена присутність є найбільш близьким особистим смислом для М. Фуко (див. про особистісні тенденції приховувати свої якості). Рاپтово із такої розпливчатості дуже бадьоро починає прозирати авторський погляд. Чому? Заграли сексуальні струни, і погляд французького філософа розквітчали картини "сожительства (рос.)" (українське слово не передає того смислу, який створив М. Фуко, перекладаючи давньогрецькі слова французькою мовою на манер подвійного смислу, що інколи знаходять в порівнянні російських термінів "интимные сношения" и "дипломатические сношения" – Т. М.) [8, с. 61] із філософією. Це найбільш яскрава картинка в цілому тексті. Але М. Фуко не тільки із задоволенням вдивляється в такий конфуз, але ще драматично ніяково відводить погляд, ніби він не бажає на таке дивитися, повертаючи свої очі ніби до словника: то грецьке тлумачення таке..., але дивиться далі та запрошує серйозно подивитися разом на "совместную жизнь" філософа та філософії.

В цій другій спробі дивитися на свій матеріал авторський погляд М. Фуко надламується: бо на те, що змальовувалось, більше дивитися не можна. Тому автор звужує своє бачення однією особою Філософа, звісно, свого ідеалу і пропонує спостереження внутрішнього стану такого одинака. У такого тільки й того, що лише лампа, світоч, що горить, бо горить вогнем від більшого вогню, і так само палає душа цього мудреця. В очах автора французького тексту яскравість та блиск, а словесні картинки для розуміння не складні, там декілька простих слів, але вони заклично візуально фокусують всю увагу читача. І на це працюють майже п'ять рядків дуже дрібного тексту, в якому барабанним стукотінням повторюються майже ті самі дієслова.

Тут знову згадується [14, с. 33], що М. Фуко, психолог за вищою освітою та певним досвідом праці ("une expérience personnelle liée à son passage, comme psychologue, dans le service du professeur Jean Delay à Sainte-Anne" [14, с. 33]), добре знався на ослабленому розумі нездорових людей [9, с. 218–227] та безвольних осіб, знався він також на владі над такими: тут і сяйво перед очима як професійний прийом гіпнотизерів із блискучою кулькою, або психічного тиску яскравої лампи в очі того, кому ставляться питання, і авторитарний потік заперечення, який не залишає сумнівів, і ритмічні повторювання тих самих

слів, які втокмачують сторонню волю тому, хто не здатний протистояти тиску.

3. В третньому плинні авторського погляду М. Фуко вже дивиться в свій матеріал, ніби пригадуючи, що спочатку в його тексті були Платон та Дені, які більш або менш скоро стали нецікаві, але про них треба згадати, бо це вимагає структура тексту, який почався із них. Так само вже нецікава дилема, чи писати філософію, чи її не писати..., бо у захваті М. Фуко дивиться лише на штучно розквітчану яскравість "проживання" філософії в індивідуальному житті.

Голос М. Фуко не є гармонійним плином смислу. Цей авторський параметр відгукується на всі три способи авторського погляду, через це в творі звучить ніби багатоголосся, яке, кожний шар окремо, отримує тональні забарвлення. Текст французького філософа та психолога за освітою не залишає відчуття власного відкритого та щирого спілкування автора та читача. Навпаки, те, що звучить замість авторського голосу, нагадує голосіння декількох персон, які, часом байдуже один до одного, переймаються несхожими проблемами, причому часто недоговорюючи те, що було би варто висловити. Показним моментом "смиислового провалля" можна вважати думку М. Фуко, яка виникла як частина теми на початку тексту. Йдеться про те, що філософію треба опановувати, спілкуючись, та спілкуючись, робити реальністю свого життя (в оригінальному тексті це виглядає наступним чином: "<...> la philosophie ne sera un discours, ne sera réelle que d'être écoutée. Deuxièmement, le discours philosophique ne sera réel que d'être accompagné, soutenu et exercé comme une pratique, à travers une série de pratiques <...> [8, с. 60]). В подальшому викладі ця думка трансформується в протилежну: у М. Фуко немає спільноти, в якій, спілкуючись, опановується філософія, саме таке було властиво академії Платона, а самому М. Фуко бути разом із кимсь нестерпно; тому автор поринає в безлюдні та вільні від спілкування абстракції "дивних стосунків" із філософією та "сяйва лампи". В такій нескладності виникають асоціації із тими характеристиками, які М. Фуко отримує від одного із американських аналітиків його діяльності:

"М. Фуко ретельно вирощував із себе знаменитість на тип "підривник широкого профілю", але ні в його поглядах, ні в його житті не було достатньої програми дії. Він скептик, але це тільки відносно повсякденної мудрості та традиційної моралі, і теж не в усіх випадках. Він був схильний до іронії, але і цьому була певна межа. Він здавався руйнівним та був у захваті від руйнування, але він не був ніяким революціонером <...> (далі на перифразний манер для скорочення. – Т. М.). Можна ще додати, що, наполягаючи на своєму праві питати, він

часто ставив питання, але сам відповіді на них не давав. М. Фуко запитував завзято, нав'язуючи іншим гостру цікавість широкого плану, але несподівано прикладену до конкретної ситуації. Тоді він навіть не мав впевненості, що відповідь прозвучить. Однак, "коли була нагода, в багатолюдді чи на самоті, він дуже старався відсунути себе подалі на таку відстань від подій, щоб подібне питання було лише інтелігентно поставленим" [7].

Дикція автора більш за все пов'язана із особливим конкретним вибором мовних засобів людиною, яка пише. Як ми раніш попереджали, франкомовний текст М. Фуко, на відміну від того, як ми працюємо із англomовними документами інших авторів, ми аналізуємо лише такою мірою, якою з'являються обриси авторських якостей, без тонкої конкретизації, яка би потребувала глибокого входження в французькі мовні засоби. Така певна обмеженість стосується головним чином лише цього авторського параметра "дикція". Проте ефективність нашого проникнення в смисл обраного тексту не викликає сумнівів, лише залишається нерозкритим певне поле характеристик, які могли би додати деяких кольорів. Тобто ми знаємо, наприклад, що автор уникає конкретності вислову, при цьому є ще резерв смислів, виявляючи які можна було би визначити, як він це робить, байдуже – іронічно, чи, може, цинічно.

Відомо, що залежно від авторської дикції жива думка читача або пробуджується, або блокується; його мислення може розгортатися унікально активно і точно вслід за авторським, або заковуватися в стереотип. ("Trite diction blocks thought. Writers who use ready-made phrases instead of creating their own soon find it difficult to think beyond stereotyped expressions" [15, с. 229].)

Вдивляючись в текст М. Фуко із таким розумінням авторської дикції, виявляємо, що М. Фуко не цікавить врівноважений діалог смислів із читачами, що зазвичай досягається шляхом якісних експліцитних висловів. Він визнає лише спрямованість словесного впливу від себе самого на інших, що доважено прихованим тиском. **Дикція М. Фуко** характеризується його прагненням нав'язати свою волю через текст. Він розраховує на ефект, який діє не відкрито і прямо, а не лінгвістичними "манівцями". В цьому сенсі його авторську дикцію живлять численні повтори, які нагадують барабанний дріб та потік негативних форм та образність, яка сумнівна для теми, але впливова на людську уяву. Щодо думки, яку намагається провести творець цього документа, то вона неконкретна і непослідовна.

Michel Foucault

«Vivre avec la philosophie»

*parler ... écouter
...dire ... répondre
...montrer ... indiquer
...lire ... relire ... brûler
... écrire ... publier
...tomber ... citer*

*vivre ...
cohabiter...
produire*

*approcher...
allumer...
nourrir*

Склад дієслів дотичної діяльності, які припадають на три фрагмента змісту: /1/ Перифразний сюжет про Платона із древнього тексту; /2/ Фантазійне ставлення філософа до філософії; /3/ Аллегорія ходіння філософа із лампою.

Ілюстрація 1

Коли ми таким чином ведемо мову про авторську дикцію М. Фуко, ми не маємо на увазі, що цей автор недостатньо якісно володіє своєю рідною мовою. М. Фуко французькою володів віртуозно і грався та експериментував із словами та словесними картинами, переосмислюючи звиклі вирази в несподіваному сенсі. Французька дослідниця Джудіт Ревель доклала багато зусиль, щоб назбирати колекцію нетрадиційних висловлювань М. Фуко і видати словник "Вжиток слів Фуко / Le Vocabulaire de Foucault, 2002". Її можна зрозуміти в її амбіційних радощах кожен раз, коли вона натрапляла на незвичні використання слів. Тому її наступні враження промовляються із захопленням, яке ми розділити не можемо через те, що забавляння із смислом слів на межі його перекидання в протилежний не безрезультатне для якостей тексту і потрібне лише тому, кого ясно виражена думка непокоїть із дуже серйозних причин:

"Фуко властива особлива манера використання мови: він шукає задоволення від ритму та побудови речень, а також надто витончено прагне шляхів іншого визначення слів, щоб вони були більш придатні для його думки – крім того, в вирії захоплення від смислів, які потребували виходу, він сам створював мову, щоб одночасно розкрити і довгі традиції понять про світ, і тривалість у часі тих мовних висловів, які в такому сенсі використовувались... то була мова для малювання картин, ніби "біля самого краю води, куди прагне море, коли ваше обличчя приховано повернене до піску (зверніть увагу на натуральне

людське сприйняття ситуації "від надійного берега – до хвилюючого моря" та "із відкритим обличчям"; у М. Фуко – це навпаки. – Т.М.)", що відразу є гладким поєднанням можливого берега пізнання сучасного буття та далеких обривів, де зародилося дещо незнане до того нікому".

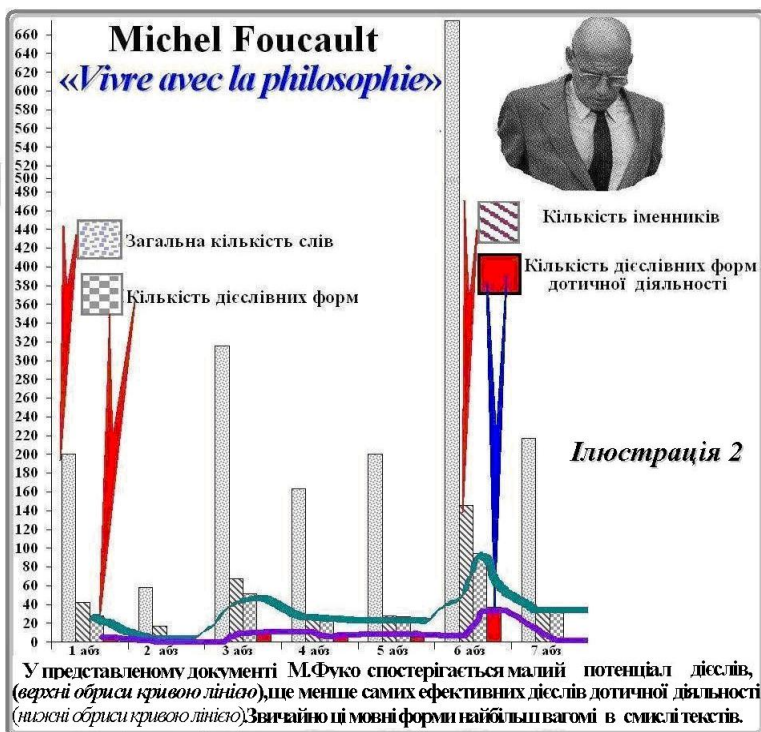
/"<...> il ya chez Foucault une manière inédite de travailler le langage: un plaisir du rythme et de la texture des phrase certes, mais aussi l'exigence philosophique très nette de redéfinir les mot de la pensée – ou plus encore, d'inventer un langage à la hauteur de l'enjeu que celle-ci doit se reconnaître: un langage pour dire tout à la fois l'historicité des catégories à travers lesquelles nous représentons le monde et l'historicité du langage lui-même...; un langage pour dessiner " comme à la limite de la mer un visage sur le sable" tout à la fois l'effacement possible du savoir moderne et l'horizon d'un surgissement inédit" [14, с. 33].

"Vivre avec la philosophie" дійсно дає свідченням того, що М. Фуко опанував знання структурної будови тексту, доречно використовував текстотвірчі елементи для зв'язку абзаців, розумів, що текст має бути завершеним із урахуванням того, із чого він почався, тощо. Подібне формальне ставлення до структури тексту цілковито характерне для М. Фуко. Проте, як це видно з аналізу обраної нами праці, конструктивні знання самі по собі не гарантують гармонійний зміст в тому разі, коли сама особа, що пише, не досягла в своєму осмисленні теми основних текстових якостей або навмисно ними знехтувала.

У зв'язку із цим пригадується, що М. Фуко називали структуралістом [6, с. 37; 14, с. 33], а маючи досвід аналізу його власного оригінального письмового документа, стає зрозумілим, через що така характеристика. До речі, М. Фуко в своїх експериментах із мовою мав думку далеко від розуміння, що текст постає ланкою спілкування з іншими людьми, передаючи глибоке свідоцтво про того, хто пише, та його відчуття того, до кого він звертається. В межах такого натурального процесу обміну смислами М. Фуко, із наполегливістю філософської машини особливої марки, що продукує абстрактні бачення з позиції власних проблем життя, теж займав своє місце, незважаючи на те, чи він визнавав такі властивості за спілкуванням, чи ні. Таким чином, усупереч його бажанню, стає помітним його егоцентричне та вольове поведження із мовою, яку він начебто примушував працювати, щоб вийшли на поверхню, знайшовши словесну оболонку, його концепти. Останні він особливо шанував і визнавав їх сукупність корисною "коробкою із інструментами" (М. Фуко "<...> expose le langage aux pratique et fit surgir des concept de l'intérieur de l'expérience – parce qu' un outillage conceptual, c'est à la letter, comme aimait à le rappeler Foucault, une boîte à outils" [14, с. 33–34]), що насправді перетворювалось на

фонтан негармонійного змісту в тексті, який не переконував у своїх гуманістичних якостях.

Динаміка обраного тексту М. Фуко великою мірою залежить від тих дієслів, в яких у автора виникала потреба. Звичайно, динамізм викладу, як і всі інші параметри, взаємно пов'язаний із повним складом семантичних каналів твору, якому вони належать. Нам вже доводилось спостерігати в інших творців таке текстове явище: коли проявляються розлади в одних авторських смислових параметрах, то інші із повного їх складу в такому документі також втрачають гармонійність. Схоже, що через таку зумовленість динаміка тексту М. Фуко опиняється більш за все під впливом вже описаних нами розшарувань авторського погляду, бо голос творця цього документа, незважаючи на претензії автора на авторитарність, по суті, немічний.

Найбільшої життєвої жвавості тексту надають дієслова дотичної діяльності: такі мовні засоби у М. Фуко головним чином з'являються в перифразі стародавнього тексту про те, як стародавній філософ

вирішував ситуацію із учнем-плагіатором, як-от: розмовляти ... слухати ... говорити ... відповідати ... показувати ... вказувати ... читати ... перечитувати ... спалювати (див. Ілюстрацію 1). Виходить, що це Платон своїм змістом підштовхнув уповільнений текст Фуко. Фантазійні стосунки із філософією, які змальовані у М. Фуко пізніше, потребували лише три дієслова, які дуже умовно, при великому бажанні знайти хоча б якусь дотичну динаміку, можна віднести до тих, що можуть викликати в сприйнятті цієї частини документа матеріально відчутний плін активності. Вони такі: жити... співіснувати... породжувати / створювати. Алегоричне ходіння філософа із лампою висловлене не більш динамічно, ніж в трьох дієсловах дотичної діяльності, як-от: наблизитися... запалювати... підживлювати.

Без самого тексту М. Фуко перед очима може виникнути припущення, що сюжет про ускладнення в житті Платона більш протяжний (уривками простягається через 1–5 абзаци), і на нього припадає більше дієслів, а два інші смислові фрагменти – коротші (об'єктивуються лише в 6 абзаци, доречи в 675 словах), і вони отримали, відповідно, неначебо менше цих мовних форм. Для з'ясування пропонуємо подальшу схему (див. Ілюстрацію 2), яку маємо доповнити такими відомостями, що слово "запалювати" в 6-му абзаци використано 10 разів, "живити" стало потрібним 6 разів, "жити / співіснувати" – 5 разів. Звісно, те, що слово "говорити" виникає 8 разів, вже не настільки цікаво, ніж попередні повторні вживання, але все разом і дає сплеск дієслівних форм, що видно на схемі навпроти 6-го абзаци. Однак помітний ривок кривої використання дієслів дотичної діяльності не пов'язується із багатством нових смислів (в таких спостереженнях слова, написані грецькою мовою, ми не включали в підрахунки, із ними повторів було би ще більше. – Т. М.). Таким чином, визначені текстові елементи є мовним складом ефекту ритмічного навіювання простої думки, яка викликає життєво міцні образи лише двома групами дієслів – жити + співіснувати + породжувати – та – наблизитися + запалювати + підживлювати, – які пульсують в додаток до частих повторень іменників (див. Ілюстрації 1 та 3).

Загалом авторська динаміка М. Фуко повільна і натужна. Не можна розраховувати на те, що такий плідний щодо обсягів всього написаного творець (навіть із урахуванням, що він цілковито відкидав поняття "цілісний текст" із свого осмислення) на схилі віку не відчував, що робота "Vivre avec la philosophie" "не йде". Можливо, що саме із бажанням підштовхнути свій матеріал і поряд із характерними особистісними тенденціями тиснути на читача французький автор грався "нездоровим" для тексту ритмом повторювань.

Авторська позиція М. Фуко в тексті "Vivre avec la philosophie" не вимальовується відверто; навпаки, з боку особи, що пише, проглядаються тенденції зникнути із смислів тексту. М. Фуко не показує своєї участі у змісті, своє місце відносно висловленого сенсу він вбачає десь невидимо авторитетно та всебічно над всім живим людством. Великому Платону в його тисячолітній славі теж не пощастило, М. Фуко і його розглядає звисока, більш за те, принизливо, бо французький філософ та психолог за освітою, очевидно більш симпатизує не гідному древньому мудрецю, а його проблемі – молодому дурнувату, але амбіційному учню.

Коли ми аналізували авторську позицію, то кожного разу, коли М. Фуко, враховуючи структуру тексту, вставляв фразу, яка неначе зверталася до читача, ми згадували відоме про нього самого, що він активно проголошував своє право ставити питання, при цьому кожен раз знав далекі позиції, на яких можна зникнути, щоб тільки питання було виголошене, а самому не довелося на нього відповідати [7].

Смак М. Фуко тяжіє до руйнування, заперечення, нав'язування волі, схильність полюбляти такі стежки в спілкуванні із людьми, коли від освіченої людини очікують поведінки найвищого цивілізованого взірця, а ця особа із задоволенням демонструє себе протилежним чином, незважаючи ні на принцип ввічливості, ні на людські цінності.

Може, наступна інформація значно виходить за межі смислу твору, який став об'єктом аналізу, але вибраний нами франкомовний матеріал однаково віддзеркалює особисті риси свого творця врівень із тими, які спостерігаються в усіх інших його творах, а головним чином, в житті. Про М. Фуко можна сказати, що для нього не було нічого, крім власної персони, про що би він сказав щось на кшталт: "Це – святе чи високе, цього торкатися не можна, бо таке вічне і непорушне". Прикладом, який може стати цікавим в нашій країні, може бути акція М. Фуко зібрати в 1977 р. всіх політичних емігрантів із колишнього СРСР, щоб зробити гучну скандальну протывагу в паризькому театрі Рекам'ї проти зустрічі, яка одночасно проходила в палаці, французького президента із Генеральним Секретарем тоталітарної держави: велика кількість наших співвітчизників, яких життєва трагедія винесла за кордон, стали зняряддям самодемонстрації впливу М. Фуко на державні події, бо він в той час був особливо стурбований не свободою совісті, через відсутність якої постраждали люди зі Східної Європи, а абстрактною владою державності над індивідуумом, за чим просто і конкретно стояв дискомфорт самого М. Фуко перед офіційною думкою про характерні для нього вади: лише А. Солженіцин не дозволив гратися із власною долею, він участі в такій паризькій акції не брав [6, с. 38].

Висновки та перспективи подальших розвідок. М. Фуко, в своїй особистісній стурбованості, руйнував ставлення людей до гуманістичних смислів загалом в усіх творах, для всіх мов і в усіх культурах. Отже, ми відчули, що вимушені прямо визначити, за якими ознаками ми не приймаємо його думку про "смерть автора", якій він дав життя і яка ще досі витає над дослідженнями текстів, а більш за все, авторських творів. Дана публікація є останньою, яка безпосередньо пов'язана із конкретним текстом даної особи. Тепер підходить час підвести підсумок протяжної розвідки, який стисло об'єднає всі досягнуті нами результати та узагальнить матеріальні свідчення про власний письмовий документ М. Фуко, що вже за певними аспектами описано в декількох публікаціях. Це ми передбачаємо зробити заради визначення останнього та найбільш непростого розуміння, із яким особистісним багажем цей французький ерудит наблизився до заперечення індивідуальної смислової присутності людини, що створює текст, в семантиці власне письмового документа. В тому досвіді, який ми

досягли, аналізуючи його текст та тенденції в його текстотворчій активності, вже проглядають смисли, що у цього психолога та філософа за освітою не було загальноцивілізованих підстав робити огульні заяви стосовно всього авторства текстів, таким чином раціонально облишити його в його власній ніші абстрактного теоретизування, як літописця із перших рук про його нетрадиційне, трансгресивне ставлення до життя, зважаючи на той випадок, що такий протокол, може, для когось в особливих цілях становить певну цікавість. Проте підносити М. Фуко до рангу визначного теоретика текстотворення не тільки немає підстав, але, по суті, є великим духовним збитком. Цьому присвячена наступна стаття, яка завершує тему про особливості авторства М. Фуко, і її назва "Останні враження про власні авторські якості особи, яка проголосила "Смерть автора".

Література

1. Колшанский Г. В. Коммуникативная функция и структура языка / Г. В. Колшанский. – М. : Наука, 1984. – 175 с.
2. Цицерон М. Т. "Про природу богів" / М. Т. Цицерон // Философские трактаты. – М. : Наука, 1985. – 382 с. – С. 60–190.
3. Baraquin Noëlla, Dugué Jean. Ribes François et les autres : Dictionnaire de Philosophie / Noëlla Baraquin, Jean Dugué. – Paris : Armand Colin / HER, 2000. – 327 p.
4. Busnel François. Sartre, vingt ans après / Francois Busnel // Le magazine littéraire – 2000. – № 384, octobre. – 98 p. – P. 38–40.
5. Cusset François. L'Oracle Californien / François Cusset // Le magazine littéraire. – 2004. – № 435, octobre. – p. 98. – P. 62–63.
6. Ewald François. Un Philosophe de Terrain / François Ewald // Le magazine littéraire – 2004. – № 435, octobre. – p. 98. – P. 35–38.
7. Faubion James. Foucault Michel. Encyclopædia Britannica / James Faubion // Encyclopaedia Britannica Ultimate Reference Suite. Chicago : Encyclopædia Britannica, 2010.
8. Foucault Michel. Vivre avec la philosophie / Michel Foucault // Le magazine littéraire. – 2004. – № 435, octobre. – p. 98. – P. 60–61.
9. Lecercle Jean-Jacques. Fous Littéraires / Psychanalyse. Dictionnaire. Nouvelle édition augmentée // Michel Albin. Encyclopaedia Universalis, 2001. – 923 p. – P. 218–227.
10. Le magazine littéraire. – 2004. – № 435, octobre. – P. 98.
11. Maslow A. Peak Experiences in Education and Art / Abraham Maslow. // Human Values by Joseph A. Zaitchik and Roger E. Wiehe – New York : Brown and Benchmark, 1993. – 525 p.
12. Norton S. and Waldman N. Canadian Content / S. Norton and N. Waldman. – Canada : Hoft, 1988. – 371 p.

13. Psychanalyse. Dictionnaire. Nouvelle édition augmentée / Michel Albin. – Paris : Encyclopaedia Universalis, 2001. – 923 p.
14. Revel Judith. Du Concept à la Lettre / Judith Revel // Le magazine littéraire. – 2004. – № 435, octobre. – 98 p. – P. 32–33.
15. Trimmer J. F. Writing with a Purpose / J. F. Trimmer and J. M. McCrimmon. – Boston : Houghton Miffling Company, 1988. – 524 p.